

До протоколу № 158
від 17, 22 жовтня 2024 року

ВИСНОВОК
до проекту Закону України
«Про внесення змін до Закону України «Про державну таємницю»
щодо удосконалення заходів з охорони державної таємниці»
(реєстр. № 11395 від 04.07.2024)

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій за дорученням Голови Верховної Ради України Р. Стефанчука попередньо розглянув 17, 22 жовтня 2024 року (протокол № 158) проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну таємницю» щодо удосконалення заходів з охорони державної таємниці» (реєстр. № 11395 від 04.07.2024), поданий народним депутатом України Веніславським Ф.В. та іншими народними депутатами України, і зазначає таке.

Головним комітетом з розгляду законопроекту визначено Комітет Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки.

У пояснювальній записці до законопроекту визначено, що його розроблено з метою посилення інституційної спроможності системи охорони державної таємниці в сучасних умовах, що характеризуються високим ступенем мінливості й непередбачуваності; необхідність підвищення ефективності окремих організаційно-правових заходів охорони державної таємниці, які стосуються питань дозвільного порядку провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею, порядку надання та припинення громадянам допуску та доступу до державної таємниці, засекречування інформації тощо; потреба в удосконаленні правових засад діяльності спеціально уповноваженого державного органу у сфері забезпечення охорони державної таємниці, визначення на законодавчому рівні переліку ключових інструментів, необхідних для виконання покладених на цей державний орган завдань.

Відтак, для досягнення мети законопроектом пропонується внести зміни до Закону України «Про державну таємницю», які, насамперед, спрямовані на посилення спроможності функціонування системи охорони державної таємниці в умовах широкомасштабної збройної агресії рф проти України. Такі зміни, зокрема, передбачають:

визначення особливостей віднесення під час дії воєнного стану окремої інформації щодо забезпечення національної безпеки держави до державної таємниці;

оновлення механізмів дозвільного порядку провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею;

перегляд підходів до забезпечення функціонування допускної системи, збільшення строку проведення перевірки у зв'язку з допуском до державної таємниці, розширення переліку підстав для відмови у наданні допуску до державної таємниці з урахуванням чинників, що роблять особу вразливою до тиску зі сторони іноземних спецслужб, терористичних та злочинних угруповань (наприклад, наявність громадянства (підданства) іноземної держави (держав); судимість за тяжкі або особливо тяжкі злочини у сфері охорони державної таємниці, проти основ національної безпеки України, громадської безпеки, миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, внесення до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, або застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкції) відповідно до Закону України «Про санкції»);

удосконалення правових засад діяльності спеціально уповноваженого державного органу у сфері забезпечення охорони державної таємниці, визначення на законодавчому рівні переліку ключових інструментів, необхідних для виконання покладених на цей державний орган завдань, зокрема, що стосуються можливості внесення на розгляд Президенту України та Кабінету Міністрів України пропозицій щодо підвищення ефективності регулювання сфери охорони державної таємниці.

У межах предметів відання Комітету щодо запропонованих законодавчих змін Комітет зазначає наступне.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України (далі – ГНЕУ) надало висновок із зауваженнями і пропозиціями.

У висновку ГНЕУ зазначено, що законопроект не включений до Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2024 рік, затвердженого Постановою Верховної Ради України від 06.02.2024 № 3561-ІХ.

ГНЕУ звертає увагу, що у чинній наразі частині 1 ст. 8 Закону окреслено сфери відносин та яка саме інформація може бути віднесена до державної таємниці. Зокрема, у вказаній нормі передбачено, що до державної таємниці у порядку, встановленому цим Законом, відноситься інформація: у сфері оборони; у сфері економіки, науки і техніки; у сфері зовнішніх відносин; у сфері державної безпеки та охорони правопорядку. Тому для забезпечення системного викладення нормативно-правових приписів та їхнього однакового тлумачення необхідно було б точно визначити, які саме наявні у ст. 8 Закону види інформації можуть бути віднесені до державної таємниці без внесення її до Зводу відомостей у разі введення в Україні або в окремих її місцевостях воєнного стану.

ГНЕУ зазначає, що проект містить недоліки техніко-юридичного змісту.

Також до Комітету надійшли експертні висновки від центральних органів виконавчої влади та відомств, зокрема від:

Міністерства освіти і науки України, яке надало лист, де зазначило, що не має пропозицій та зауважень до законопроекту.

Національної академії наук України, яка направила науково-експертний висновок, підготовлений в Інституті правотворчості та науково-правових експертиз НАН України.

У висновку Інституту правотворчості та науково-правових експертиз НАН України зазначено, що законопроект покликаний вирішити низку основних проблемних питань, які виникають у процесі допуску та доступу до державної таємниці, має комплексний підхід та за своїм змістом є системним, відтак може бути прийнятий Верховною Радою України в першому читанні за основу.

Національній академії правових наук України, яка направила висновок, підготовлений фахівцями Державної наукової установи «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України».

У висновку Державної наукової установи «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України» зазначено, що законопроект потребує доопрацювання в частині:

уточнення термінів «матеріальні носії інформації» та «матеріальні носії секретної інформації» (останній по суті уточнює перший, але не відрізняється по суті, а перший – не вживається окремо від секретної інформації у редакції законопроекту);

узгодження положення статей 5 і 20 законопроекту щодо компетенцій Кабінету Міністрів України та Служби безпеки України (в частині встановлення порядку надання, переоформлення, зупинення та поновлення дії скасування дозволу на провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею тощо).

Підкомітет з питань науки та інновацій, розглянувши на своєму засіданні 10.10.2024 законопроект реєстр. № 11395 та надані до нього експертні висновки, пропонує за результатами розгляду на засіданні Комітету з питань освіти, науки та інновацій рекомендувати Верховній Раді України прийняти зазначений законопроект за основу.

Заслухавши інформацію заступника Голови Комітету С. Колебошина, представника Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини А. Акопяна, першого віцепрезидента Національної академії правових наук України О. Бандурки та широко обговоривши це питання, **Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій ухвалив:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України:

1.1. Відповідно до пункту 1 частини першої статті 114 Регламенту Верховної Ради України проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну таємницю» щодо удосконалення заходів з охорони державної таємниці» (реєстр. № 11395 від 04.07.2024), поданий народним депутатом України Веніславським Ф.В. та іншими народними депутатами України, за результатами його розгляду в першому читанні прийняти за основу.

1.2. Доручити Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки підготувати його до другого читання.

2. Направити цей висновок Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки, визначеному головним з підготовки цього законопроекту.

Голова Комітету

Сергій БАБАК